

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevri: P/f Sosialurin
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Ljósmyndari: Kallmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Politiskur harðskapur í Føroyum?

VIT meta vanliga politiskan harðskap at vera eitt fyrbrigdi, sum hoyrir útheiminum til. At fólk skulu hava verið álopin fyrri at hava eina »skeiva« hugsan hevur inntil fyrri kortum verið roknað sum óhugsandi í Føroyum. Aðrenn vit halda áfram við okkara undran kann tað vera av áhuga at hyggja at orsökunum til politiskan harðskap. Og vit siggja, at ber tað til hjá valdsharrum, t.d. politikarum, at sannføra fólk um, at ein bólkur av fólk er »minni verdur«, ja tá er einki mark fyrri, hvat ið kann henda.

HEIMURIN var skakaður aftaná seinna heimsbardaga, tá tað visti seg, at týskarar høvdu myrt fleiri milliónir jødar. Men hetta hendi ikki frá einum degi til annan. Umleið 1920 fekk Týskland eina nýggja politiska ræslu, hvørs høvuðsboðskapur var, at jøðarnir vóru røtin til allt ilt. Hesi sjónarmið fingur størri og størri undirtøku. Og so hvørt tað eydnaðist at sannføra tyska fólk um, at jøðarnir vóru orsøkin til allar teirra vanlukkur, øktist illviljin og harðskapurin móti jødunum. Tað sum fólk kanska ikki geva sær far um er, at tað gingi yvir 20 ár frá tí herferðin móti jødunum byrjaði, og til týningartíppini. Men tá var eisini eydnast at uppbyggja eitt slíkt hatur til jøðarnar, at tað ikki stóð á at fáa manning til at beina fyrri milliónum av teimum og øðrum »undirmenniskjum«, sum t.d. polakkum og russum.

TAÐ eigur ikki at verða gloymt, at hóðráðið av jødum varð framtið stigum. Fyrsta stigið var, at jøðar vóru álopinir í bløðum og talum. Og næsta stigið byrjaði, tá fyrsti jøðin varð álopin kropsliga.

GRUNÐARLAGIÐ fyrri einum og hvørjum politiskum yvirgangi er tann syndabukka-politikur, sum í hesum færinum varð framdur móti jødum. Men úrslitið er stórt sæð tað sama hvønn tað gongur útyvir, og hesin politikur hevur hundarðtals milliónir av mannalivum á samvitskuni. Tískil er úrslitið eisini tað sama, um tað t.d. eru »sosialistar«, sum hesin politikur verður framdur imóti. Hava fólk nóg leingi fingið at vita, at »sosialistar« eru minniverdir, at teir hava skuldina í øllum heimsins og landsins trupulleikum, og teir eru ógudligir ella at teir eru quislingar og renna ørindi fyrri KGB, fyrri at nevna nøkur dømi, so er tað heilt natúrligt, um onkur sær reytt, tá hann sær eitt slíkt ómenni av einum »sosialisti«. At hetta førir til harðskap er í veruleikanum ein natúrligur háttur hjá menniskjanum at reagera uppá.

TAD er eingin natúrlóg, at vit eru betri enn onnur í so máta. Fyrri nøkrum árum síðan gav forlagið hjá Gyldendal út eina bók, »Nazismen« eftir Finn Held og Poul Thomsen. Bókin er ætlað sum skúlabók, og eitt kapitull eitur »Kan det ske igen?« Sum svar uppá hendan spurning verður m.a. sagt:

oddagrein

»NOGLE KENDETEGN. Nazismen var en systematisk videreførelse af tendenser og indstillinger, vi kan møde i ethvert samfund.

Undertrykkelse af meninger kan ske ved anvendelse af propaganda, indoktrinering og løgn som midler til at få folk til at acceptere én og kun én mening som den eneste sande og rigtige, således at enhver anden mening kan afvises som løgnagtig, blot fordi den er anderledes.

Undertrykkelse af meninger kan foretages af en regering eller af enhver, som har magt til at gøre det: en leder af en institution eller et kommunikationsmiddel (avis, ugeblad, radio, tv), ledelsen af et parti, en forening.

Det kan også forekomme i dagligdagen ved anvendelse af hån, drilleri og latterliggørelse af mennesker, som mener noget andet end én selv.

De mennesker, der udsættes for forfølgelse, er mennesker, der på én eller anden måde er »anderledes«, nemlig anderledes end dem, som har magt til at forfølge dem: de kan have andre meninger, en anden politisk eller religiøs overbevisning, eller de kan se anderledes ud...

Indespærring eller tilintetgørelse er kun afslutningen på en forfølgelse. Forfølgelsen kan have forskellige former: fra drilleri, forhøvelse, latterliggørelse og ydmygelse til mishandling.

ER eingin sum kennir tæy fyrbrigdi, sum eru nevnd her, so stendur væl til. Men kenna vit bert nøkur fá av teimum aftur, so er hetta bert eitt stig í eini gongd, sum kann enda við »tilintetgørelse«.

OG SO er sanniliga tíð til at vera varin. Sjálvsagt kunnu teir veruliga ansvarligu bara lata standa til, men eftirtíðin minnist neyvan slikar steðuloyssingar við virðing.

ELLA kann eisini gerast, sum Christmas Möller gjørdi í 30-unum, tá ungmannaafagið hjá hansara konservativa flokki visti seg at hava sjónarmið, sum vóru ótolandi fyrri ein demokratiskan flokk. Hann varpaði harkalið á dyr. Úrslitið varð, at teir útkorydu ungkonservativu fóru har teir veruliga hoyrdu heima, nevniliga í ein av donsku nasistaflokkunum. Men eingin hevur síðan ivast í demokratiska sinnalagnum hjá tí konservativaflokkinum.

TANN sum heldur, at fólkaraði er ein sjálvfylgja í Føroyum kann skjótt verða um ein háls, og tað má sigast at vera ikki minni enn ein skylda hjá øllum demokratum at vera á varðhaldi.

Jólatræið í Skopun

Eg fari við hesum at spyrja Skopunar Bygdarrað, um tit ætla at lata teir sleppa, sum sorlaðu jólatræið niður her í Skopun. Hetta vakra jólatræið við fogrum ljósum og alskyns litum var ein dýrbær ogn hjá øllum skopuningum. Hesir búrkroppar, ið framdu hetta grova herverkið, hava sostatt gjørt

seg inn á allar skopuningar og á bygd okkara. Hvat sigur Skopunar Bygdarrað? Skulu teir sleppa við hesum, ella fer bygdarraðið at krevja, at teir endurgjalda skaðan og at teir verða revsaðir?

Vit vita, hvørjir teir eru, ið vóru við til hetta og hvør eigur bilin. Vitni eru til taks, og fleiri eru til

reiðar at jarðleggja hesi bølmen, um teir visa seg her norðuri aftur. Ti fari eg at mæla bygdarraðnum til alt fyrri eitt at fáa lögregluna at taka sær av málinum. Snikkaleysir skulu teir so ikki sleppa, ið framdu slíkt skemdarverk móti okkum.

Skopuningur

Til Tórshavnar Kommunala Starvs- og Tænastumannafelag

Ja, nú fóru so jól og nýggjár aftur um, og vanvirðingin er tann sama. Tit ontu okkum ikki svar. Men tað er ikki so lætt at svara, tá tit úr tí gomlu nevndini, sum sita enn, eru kanska bangnir fyrri at missa møguleikarnar fyrri framflytan, ein fulltrúi og ein arbeiðsleiðari. Eg skilji tykkum væl, tí sum Nólsoyar Páll kvøður: »Eg skal næra minum og mær sektin í á hvat annar fær«. Aðalfundurin er nær, og tað verður spennandi at siggja, um tit tora at mæta til fundin og greiða frá tí, sum tit hava gjørt og tí, sum tit ikki hava viljað gjørt.

Tit hongdu eina normering yvir høvdið á okkum, sum vit mótmæltu, tí við tí normer-

ingin vernsaði okkara arbeiði. Men, sum eitt gamalt orðatak sigur: »Tað er lætt at rista breiðar reimar á annan mans rygg«, og er tað so satt, sum tað er sagt. Tað hava vit kent sviðan av. Men eitt skulu tit vita, vit gevast ikki, fyrr enn tit hava svarað.

Tykkum, sum fóru úr nevndini seinast, heiti eg eisini á um at svara okkum. Tykkum í nevndini fari eg at spyrja, um tit ætla at føra sama vanvirðisliga politikk mótevnis limunum. Eg veit, at tit ikki hava meirlutan, men tit kunnu altíð koma við tykkara forsvari, so vit limir kunnu siggja, hvat vit limir skulu gera til næsta aðalfund fyrri at fáa ruddað upp í okkara felag, soleiðis at vit fáa eitt fel-

ag, sum arbeiðir fyrri limunum og ikki mótarbeiðir teimum.

Eg vendi mær nú til tín, tann nevndarlimin, sum vit valdu inn seinast, og sum arbeiðir á Ellisheiminum. Vis okkum, hvat er galið við nevndini, og er tað nakar, sum vil samarbeiða við okkum, so lat okkum fáa tað at vita.

Hetta var annað brævið. Vónandi svara tit nú, tí annars noyðist eg at taka okkurt fram, ið øll neyvan eru lika fegin um verður almannakunngjørt.

Arbeidsfolk á
Ellisheiminum

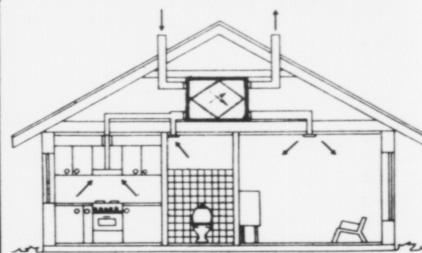
HYGG HER

ATLAS

køkar og hvitvørur

KOKSMIDSTODIN
Tlf. 14477

Rein og frísk innanduraluft

P/f **demich**

Tlf. 1.1071